

N:o 234.

Af herr **L. J. Carlsson** i Malmberget, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om äktenskaps ingående.*

Med anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 2 med förslag till lag om äktenskaps ingående anhålles få anföras:

I det lagförslag som nämnda proposition innehåller lyder § 1 som följer:

»Vilja medlemmar af svenska kyrkan här i riket med hvarandra ingå äktenskap, och har såväl mannen som kvinnan inom kyrkan begått Herrans nattvard eller af präst inom kyrkan åtnjutit konfirmationsundervisning och af denne funnits beredd att, efter undergången konfirmation, få tillträde till nattvarden, må äktenskapet afslutas inför borgerlig myndighet eller med kyrklig vigsel.

I öfriga fall skall äktenskap här i riket afslutas inför borgerlig myndighet.»

Härigenom har valfrihet lämnats för medlemmar af svenska kyrkan att erhålla borgerlig eller kyrklig vigsel, men däremot de, som äro medlemmar af sådant främmande trossamfund, hvars prästerskap enligt dissenterslagen af år 1873 § 5 tillerkänts rätt att med laga verkan förrätta vigsel, fränkända den rätt till kyrklig vigsel de hittills ägt.

Herr justitieministern anför i kungl. propositionen såsom skäl för den föreslagna inskränkningen härutinnan »att staten i här afsedda fall

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 78 Häft. (N:o 234).

lämnat åt dessa trossamfund att bestämma formen för ingående af äktenskap, hvilka skola äga borgerlig giltighet, hvilket innebär en oegentlighet, som lämpligen bör undanröjas i samband med att lagstiftningen angående äktenskaps afslutande omlägges efter principen om allmänt civiläktenskap och således allt tvång till kyrklig vigsel upphör».

Det torde utan tvifvel vara rätt, att staten själf bestämmer under hvilka former äktenskap skola afslutas för att äga laga giltighet, men å andra sidan bör sådan likställighet för äktenskaps afslutande vara gällande, att lagen blir lika för alla här i riket.

I anslutning till en sådan tanke och i konsekvens med hvad i kungl. lagförslaget afses för dissenters och alla öfriga fall, där ej rätt till kyrklig vigsel skulle vara medgifven, synes det mig vara ändamålsenligast att taga steget fullt ut så, att civiläktenskap blir den enda lagliga formen för afslutande af äktenskap.

Herr justitieministern synes också hafva den uppfattningen, att ett sådant förslag hade varit för honom önskvärdt att framlägga, ehuru han af vissa i kungl. propositionen närmare angifna skäl ej anser sig böra »nu» förorda obligatoriskt civiläktenskap.

Två af högsta domstolens ledamöter, justitieråden Lindbäck och Lilienberg, hafva också med afseende på det förevarande lagförslaget ansett, att den inskränkning i dissenters rätt till vigsel efter egna kyrkoformer som föreslagits ej kan anses vara berättigad med mindre än att lagstiftningen i ämnet ändrades så, att den jämväl för medlemmar af svenska kyrkan komme att föreskrifva obligatoriskt civiläktenskap såsom regel.

Kyrkomötets och Riksdagens skrivelser, hvilka omnämnas i kungl. propositionen, synas visserligen ej afse annat än att valfrihet borde beredas medlemmar af svenska kyrkan att efter egen önskan erhålla borgerlig eller kyrklig vigsel. Men då fortfarande olika former för lagliga äktenskap genom den föreslagna nya lagen om äktenskaps ingående komme att bibehållas och genom densamma ej likställighet kan erhållas mellan medlemmar af svenska kyrkan och medlemmar af andra trossamfund, synes ej mycket vara vunnet med den nya lagen.

Lagförslagets 2 § lydde:

Borgerlig myndighet, inför hvilken äktenskap må afslutas, är, då äktenskap skall ingås i stad, magistraten och, på landet, kronofogden i orten. Sådan myndighets åliggande att förrätta giftermål är ej beroende däraf, att mannen eller kvinnan har sitt hemvist inom myndighetens tjänstgöringsområde.

Äktenskap inför borgerlig myndighet skall afslutas i släktingars eller andra vittnens närvaro. Myndigheten affordre mannen och kvinnan

deras frivilliga ja och samtycke och förklare dem därpå för äkta makar. Hvad sålunda förekommit skall upptagas i särskildt, öfver sådana ärenden fördt protokoll; och varde, där äktenskapet är ingånget inför kronofogde, protokollet af vittnen bestyrkt.

Rätten att erhålla borgerlig vigsel torde för de flesta, hvilka äga rätt till kyrklig vigsel blifva en rätt endast »på papperet», hvilken ej i praktiken kan begagnas utan synnerlig tunga och besvär, och skyldigheten för dissenters och »alla öfriga fall» att uteslutande anlita borgerlig vigsel torde under de förhållanden som föreslås i förestående § 2 leda till att ofullbordade äktenskap komma att uppstå i vida större utsträckning än hittills varit fallet på landsbygden, alldenstund kronofogde skall vara vigselförrättare. I stora delar af vårt land, synnerligast Norrland, med gles befolkning äro fögderierna af så stor geografisk omfattning, att större delen af äktenskapskontrahenterna ej skulle af kostnadsskäl kunna antråda den långa resan till vigselförrättaren, kronofogden, utan torde på sådan grund många, som önskat borgerlig vigsel se sig nödsakade att undergå kyrklig vigsel eller också uraktlåta att fullborda äktenskapet genom vigsel. För dissenters och öfriga fall vore nu nämnda förhållanden en särskild tunga därigenom att de vore förhindrade att erhålla annan vigsel än hos kronofogden. Det gifves i vår lagstiftning äfven andra fall då nu nämnda olägenhet genom stora fögderier vunnit beaktande och föranledt undantag, exempelvis i kungl. förordningen af 1894 § 16 mom. 1 angående mantals-skrifning. Jag tillåter mig påpeka som ett exempel på det avita förhållande, som blefve gällande för den kommun, inom hvilken jag är bosatt, nämligen Gellivare med en folkmängd af cirka 15,000, hvars kronofogdekontor är förlagdt i Neder-Kalix på ett afstånd från Gellivare af 21 mil landsväg. Att många mindre bemedlade ej ville eller kunde underkasta sig den stora ekonomiska tunga, som en dylik resa skulle medföra, torde vara påtagligt, och följderna blefve att det planlagda äktenskapet ej blefve fullbordadt genom vigsel i de fall ej kyrklig sådan kunde erhållas. Olämpligheten af de föreslagna stora vigselförrättarna kan en hvar förvissa sig om genom att taga under betraktande arealen som omfattas af de respektive fögderierna.

För att förekomma nämnda stora obekvämligheter torde vara nödvändigt att besluta om, att vigselförrättare skall finnas inom hvarje kommun, och torde i sådant fall bland nu befintliga myndigheter ej lämpligare vara att tillgå, än de kommunala. Justitieministern anför, att det ej vore tillrådligt att anförtro åt de kommunala myndigheterna granskningen af äktenskapshinder ej förefinnas samt att protokollera akten. Såvidt känt är, ha de resp. kommunalnämndsordförandena i våra landskommuner i största

allmänhet skött sina maktpåliggande uppdrag på ett samvetsgrant och plikt-troget sätt, och många af deras åligganden torde vara af lika ansvarsfull art som ifrågavarande vigselförrättning, hvarför någon fara ej torde böra förefinnas mot att uppdraga åt nämnda myndighet att vara vigselförrättare i resp. kommuner.

Då det är svårt för en enskild motionär att i ett redan färdigt lag-förslag kunna inpassa så principiella afvikelser, som jag här ämnar föreslå, hemställes värdsammast, att lagutskottet, i fall det befinnes att motionen blir beaktad, behagade vidtaga sådan förändring i formuleringen som kan befinnas nödig, jämte i öfrigt vidtaga de förändringar i lagförslaget öfriga delar som blifva en följd af mitt förslag.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag värdsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta den förändringen i Kungl. Maj:ts proposition n:o 2 angående förslag till lag om äktenskaps ingående, att §§ 1 och 2 erhålla följande lydelse:

§ 1.

Äktenskap här i riket skola afslutas inför borgerlig myndighet.

§ 2.

Borgerlig myndighet, inför hvilken äktenskap må afslutas, är i stad magistratens och på landet kommunalnämndens ordförande eller vid förfall för honom kommunalnämndens vice ordförande.

Äktenskap inför borgerlig myndighet skall afslutas i släktingars eller andra vittnens närvaro. Myndigheten affordre mannen och kvinnan deras frivilliga ja och samtycke och förklare dem därpå för äkta makar. Hvad sålunda förekommit skall upptagas i särskildt öfver sådana ärenden fördrt protokoll; och varde,

där äktenskapet är ingånget inför kommunalnämndens ordförande eller vice ordförande, protokollet af vittnen bestyrkt.

Stockholm den 15 februari 1908.

L. J. Carlsson.
Malmberget.

I motionens syfte instämma:

Bernh. Eriksson.

Aug. Nilsson.

E. C. Kropp.

Herm. Lindqvist.

E. A. Leksell.

Hjalmar Branting.